

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО
ПРАВА

**«ПРАВА ЛЮДИНИ В ПЕРІОД
ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ»**

Збірник матеріалів Міжнародної науково-
практичної конференції
(м. Одеса, 1 листопада 2024 року)

2024

УДК
341.231.14:355.271(062.552) П68

*Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» О. В. Тодошцака
(наказ № 3177-44 від 08.10.2024 р.)*

Відповідальний редактор – президент Національного університету «Одеська юридична академія», академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України **Ківалов С.В.**
Заступник відповідального редактора – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України **Аракелян М.Р.**

Укладачі:

Бехруз Хашматулла Набісвич – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Мануїлова Катерина Вікторівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Грушко Мальвіна Валеріївна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Гребенюк Дмитро Олегович – PhD, асистент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія».

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Права людини в період збройних конфліктів»: Міжнародна науково-практична конференція, присвячена 75-річчю прийняття Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 року та Міжнародному дню прав людини. 1 листопада 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 539 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

Ключові слова: Європейський Союз, право ЄС, Суд справедливості ЄС, економічні права, соціальні права, права людини.

Бєлогубова Оксана Олександрівна
*кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська
юридична академія»*

ОБМЕЖУВАЛЬНІ ЗАХОДИ У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ ЄС У ВІДПОВІДЬ НА СЕРЙОЗНІ ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

Міжнародні санкції до кінця ХХ століття використовувалися здебільшого ООН, однак разом із Маастрихтським договором у 1992 р. про заснування Європейського Союзу як політико-економічного об'єднання з'явився новий актор на міжнародній арені санкцій – ЄС. Санкції (обмежувальні заходи) стають все більш центральним елементом спільної та зовнішньої політики безпеки ЄС і разом з новою правосуб'єктністю ЄС настає ера застосування цих заходів автономно від санкцій ЄС. Заявленою метою санкцій ЄС є підтримка міжнародного порядку безпеки, а також захист прав людини та стандартів демократії шляхом заохочення країн змінити свою поведінку.

Європейський Союз запровадив санкції проти росії з 2014 року у відповідь на незаконну анексію Криму. [1] Надалі ЄС продовжував застосовувати

санкції, які передусім мали на меті заборонити економічні відносини та торгівлю з територією Криму та Севастополя, але також передбачали більш широкі дипломатичні заходи, такі як призупинення політичного та торговельного діалогу згідно з Угодою про партнерство та співпрацю ЄС-росія, укладеною ще в 1994 році, та виключення росії з G8. ЄС почав застосовувати індивідуальні обмежувальні заходи та економічні санкції, такі як обмеження торгівлі зброєю та товарами подвійного використання для військових цілей, а також заборона на експорт товарів і технологій у транспортній та космічній галузі.

Починаючи з лютого 2022 року ЄС ініціював вже чотирнадцять пакетів [2] санкцій проти росії ЄС, які включають індивідуальні санкції щодо фізичних та юридичних осіб, обмеження доступу до капіталу та фінансових ринків ЄС, доступу до багатосторонніх фінансових інститутів, інвестиції, зокрема в енергетичний сектор, окрім того були введені дипломатичні санкції у вигляді призупиненням спрощення візового режиму між ЄС та росією, відмова від режиму найбільшого сприяння для російських товарів і послуг на ринках ЄС, тощо.

Санкції стають все більш центральним елементом спільної та зовнішньої політики безпеки ЄС у відповідь на серйозні порушення прав людини. На цій підставі ЄС прийняв нову Директиву від 29.04.2024 р., яка встановлює загальноєвропейські правила визначення кримінальних злочинів і покарань, пов'язаних із порушенням санкцій ЄС. Відповідно до положень Директиви передбачається чітке нормативне визначення та ретельніший

контроль виконання обмежувальних заходів країнами-членами, оскільки країни-члени прийматимуть ці вимоги до своїх місцевих законів. Країни-члени зобов'язані імплементувати Директиву в національне законодавство до 20 травня 2025 року. [3] Директива визначає характерні риси порушення режиму санкцій ЄС фізичними чи юридичними особами, включаючи приклади навмисного порушення та спроби обходу режиму санкцій, як для фізичних, так і для юридичних осіб, з додатковими положеннями щодо обтяжуючих і пом'якшувальних обставин. Директива також охоплює низку правопорушень, у тому числі: неможливість заморозити кошти, невиконання заборон на поїздки, а також проведення фінансових операцій і торгівлю товарами та супутніми послугами з порушенням санкцій. Директива також стосується юрисдикції держав-членів щодо порушень санкцій, співпраці між державами-членами у сфері правозастосування цієї Директиви, захисту осіб, які повідомляють про порушення.

Директива вимагає від держав-членів забезпечити розширення діапазону покарань за певні правопорушення:

- Злочини, пов'язані з наданням фінансових послуг, торгівлею товарами або дозволом призначеним особам в'їхати до держав-членів, повинні каратися максимальним терміном позбавлення волі не менше п'яти років;

- Злочини, пов'язані з коштами чи економічними ресурсами на суму 100 000 євро або більше, можуть призвести до позбавлення волі на строк від одного року до п'яти років;

- Злочини, пов'язані з окремими предметами військового призначення або предметами подвійного використання, передбачають максимальний термін позбавлення волі не менше п'яти років.

Додаткові покарання для фізичних осіб можуть включати штрафи, позбавлення права займатися певною корпоративною діяльністю або тимчасову заборону балотуватися на державні посади. Цікаво, що багато з цих покарань для фізичних осіб застосовуються лише тоді, коли вартість відповідних заморожених активів або товарів чи послуг становить мінімум 100 000 євро. Нижче цього порогу держави-члени мають право приймати закони на свій розсуд.

Застосування обмежувальних заходів ЄС пропри скептичне ставлення щодо ефективності цього інструменту залишається унікальним засобом у зовнішньо-політичній сфері співробітництва країн, адже ЄС до своєї санкційної політики залучає партнерів (США, Великобританія, Канада, Японія, тощо). Окрім цього консолідація країн-членів ЄС у застосуванні відповідного механізму є динамічною, з огляду на прийняття Директиви про правила визначення кримінальних злочинів і покарань, пов'язаних із порушенням санкцій ЄС.

Джерела:

1. Council Decision 2014/145/CFSP of 17 March 2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, Official Journal, L 78, 17.3.2014, p. 16–21.
2. Council Decision (CFSP) 2024/1843 of 28 June 2024 amending Decision 2014/145/CFSP concerning

restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, Official Journal, L 2024/1843, 28.06.2024.

3. Directive (EU) 2024/1226 of the European Parliament and of the Council of 24 April 2024 on the definition of criminal offences and penalties for the violation of Union restrictive measures and amending Directive (EU) 2018/1673. Official Journal, L, 2024/1226, 29.4.2024

Ключові слова: Європейський Союз, обмежувальні заходи, санкції, зовнішня політика ЄС, права людини.

Дронов Владислав Юрійович

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична
академія»*

ПРАВО НА ПОВАГУ ДО ПРИВАТНОГО ТА СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ В АФРИКАНСЬКИЙ СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Раніше нами досліджувались інформаційні права в африканській системі захисту прав людини [1]. Було розглянуто статтю 9 Африканської хартії прав людини та народів 1981 року, яка стосується права отримувати інформацію, висловлювати та поширювати свою думку [2]. На прикладі європейської системи захисту прав людини можна зробити висновок про зв'язок інформаційних прав,

ГОНЧАРУК Д.Р.

Права людини та застосування штучного інтелекту у військових цілях 249

ФАСІЙ А.В.

Міжнародні стандарти охорони та захисту права на психічне здоров'я в умовах збройних конфліктів 255

ЧЕРНЯВСЬКИЙ М.В.

Роль миротворчих операцій ООН у забезпеченні безпеки та захисті прав людини під час збройних конфліктів 263

РЕДЧЕНКО Я.О.

Проблематика використання цифрових валют в міжнародних інвестиційних арбітражах 268

ДЖЕВАГА-ТРЕТЬЯКОВА С.Ю.

Правове регулювання протидії відмиванню грошей: європейський контекст 276

Секція № 4**Регіональні механізми захисту прав людини****СУРІЛОВА О.О.**

Простір свободи, безпеки, правосуддя ЄС: двадцятип'ятирічний досвід та нові виклики 284

КАЛАШЛІНСЬКА М.В.

Досвід Любліна у захисті прав людини під час кризи біженців: поведінкові чинники 290

БІРЮКОВ Р.М.

Європол як структура обміну даними в рамках міжнародного поліцейського співробітництва в Європі 296

МІЩЕНКО І.В.

Дія права ЄС у часі: регламентація та прецедентна практика 301

СЛАВКО А.С.

Рада Європи і перехідне правосуддя: у пошуках стандартів 305

АКІМЕНКО Ю.Ю.

Розвиток економічних та соціальних прав людини у контексті функціонування внутрішнього ринку ЄС 313

БЄЛОГУБОВА О.О.

Обмежувальні заходи у зовнішній політиці ЄС у відповідь на серйозні порушення прав людини 318

ДРОНОВ В.Ю.

Право на повагу до приватного та сімейного життя в африканській системі захисту прав людини 322

ВОЙТОВУСН Р.Р.

Ways to improve mechanisms for realization of state policy in the field of informational rights protection 326